

השמאל לקראת
הבחירות בטורקיה
עמ' 7

פועלי כל הארצות התאחדו!

זוהדיר

زوهدير ZO HADEREKH

גיליון 17 / 3 במאי 2023

כך נכשלה הפרובוקציה של בן גביר

עמ' 10-13

הפגנות ה-1 במאי בנצרת, ת"א-פו, כפר יאסיף וירושלים

אסור להניף דגל פלסטיני... או דגל ישראלי!

"המשטרה סירבה לאפשר להכניס ולהניף דגלי ישראל ואת מגילת העצמאות בתהלוכה שתיערך בזכרון יעקב עם תחילת חגיגות יום העצמאות. בעקבות הסירוב, עתירה דחופה הוגשה לבג"ץ. בעתירה לבג"ץ כתבו הפונים: 'לא יעלה על הדעת שמשטרת ישראל תפקיע מאזרחיה את הזכות לעשות שימוש ולהציג את סמלי המדינה הרשמיים, בהם דגל המדינה ומגילת העצמאות, ביום העצמאות, באמצעות טענה כי הם משמשים עבורם כסממני מחאה'. בעקבות המקרה, מפקד המרחב, ניצב משנה שלומי בן שושן, נפגש עם מארגני התהלוכה, כדי למנוע את הדיון בבג"ץ".

יואב אתיאל, "זואלה", 24.4

איפה היה שר החינוך ב-50 השנים האחרונות?

"את קצת מתקילה אותי, לא זוכר שם. אני לא בהכרח זוכר את כל שמות השירים של יהונתן גפן".

שר החינוך יואב קיש, גלי צה"ל, 20.4

מפטרים וצוחקים כל הדרך אל הבנק

"מנכ"ל גוגל סונדאר פיצי'אי נהנה ב-2022 מחבילת תגמולים בשווי 226 מיליון דולר, סכום הגבוה ביותר מפי 800 מהשכר החציוני בחברה, כך לפי מסמכים שהגישה החברה לרשות ני"ע האמריקאית. לפי המסמכים, חבילת התגמולים כללה מניות בשווי של 218 מיליון דולר. בונוס המניות מוענק לפי החוזה לפיצי'אי אחת לשלוש שנים. כך, למשל, ב-2019 חבילת השכר שלו עמדה על 281 מיליון דולר הודות לבונוס, ולעומת זאת, ב-2021 השכר שלו עמד על 6.3 מיליון דולר, שכן באותה שנה לא קיבל בונוס מניות. בשלוש השנים האחרונות שכר הבסיס שלו נותר ללא שינוי - 2 מיליון דולר. פער השכר בין המנכ"ל לעובדים נחשף בתקופה שבה אלפכית – החברה האם של גוגל – החלה בסבבי פיטורים ברחבי העולם. בינואר הודיעה החברה על קיצוץ של 12 אלף משרות, 6% מכלל כוח האדם".

סוכנות הידיעות "דייטס", 23.4

נתניהו ושופרו הטלוויזיוני: יהונתן מי?

"ידיעת מותו של אחד מגדולי התרבות הישראלית, הכותב והיוצר יהונתן גפן, נעדרה באופן חריג ממהדורת החדשות של ערוץ 14. במקביל, גם ראש הממשלה בנימין נתניהו טרם הספיד את גפן – שנחשב למבקר חריף במיוחד שלו, בין היתר בטוריו ב'ידיעות אחרונות'. כשהלך לעולמו הסופר מאיר שלו שהיה גם הוא מתנגד חריף לנתניהו, ראש הממשלה הספיד אותו כעבור יממה – איחור חריג שכן אישי ציבור נוהגים להספיד את הנפטרים זמן קצר אחרי פטירתם. מי שהיה מנהלו של גפן לאורך שנים ארוכות, בועז בן ציון, אמר היום כי 'אני מקווה שראש הממשלה לא ישכח ויגיד מי זה יהונתן גפן'".

רן בוקר, "זווינט", 19.4

אחדות לאומית עפ"י נתניהו ושופרו העיתונאי

"בישראל היום' הצביעות לוקחת עוד צעד קדימה, והעיתון אפילו משנה ממנהגו הפסיבי: 'הסכם קדושת יום הזיכרון', נכתב בכותרת הראשית, לצד צילום של לפיד וגנץ וצילום של נתניהו וגלנט (עם החותמת 'בלעד'). 'יו"ר יד לבנים ניסח מסמך הקורא לשמור על ממלכתיות במהלך היום. בעקבות פניית 'ישראל היום': נתניהו, גלנט, גנץ ולפיד אימצו את הקריאה". כמה נוח לנתניהו שהעיתון הנפוץ במדינה עוזר לו לייצר שקט תעשייתי בימים בהם לא נוח לראש הממשלה לשאוף את הרעל שהוא מפיץ בכל שאר ימות השנה. וכמובן, כל נשכח כיצד: באמצעות מכונת תעמולה ש'ישראל היום' היה הקטר שלה במשך שנים".

שוקי טאסיג, "העין השביעית", 19.4

דברים בשם אומרם

ש"ס: להשיב את עטרת דרעי ליושנה

"הרב הראשי הספרדי יצחק יוסף קרא לשר הפנים הנכנס משה ארבל (ש"ס) להתנות תקציבים למועצות מקומיות בבניית מוסדות דת. במסגרת שיעור תורה שמעביר הרב ומשודר בשידור חי, אמר כי ארבל יכול 'לתת למועצות כל מיני תקציבים בתנאי שיעשו בתי כנסת וישיבה'. ארבל, שישב לצדו של הרב, פרץ בצחוק בתגובה לדברים. בהקלטה, שפורסמה ב'כאן', נראה הרב כשהוא מדריך את ארבל להסוות את תוכניתו. 'אל תגיד להם במפורש, זה לא חוקי. תעשה את זה בחוכמה', ייעץ הרב, והוסיף כי מינויו של ארבל לתפקיד שר הפנים ושר הבריאות הוא 'זמני' - חרף העובדה שהממשלה אישרה את מינויו הקבוע לשר. באמירתו רמז הרב כי יו"ר ש"ס אריה דרעי צפוי לשוב לכהן כשר בעתיד הקרוב, לאחר שיחוקק חוק שיבטל את הביקורת השיפוטית על מינויי שרים".

מיכאל האוזר טוב ונעה שפיגל, "הארץ", 24.4

מכתבים

למערכת

המציאות שלאחר ההשגה

המחאה ההמונית רשמה הישג ראשוני כשהצליחה לעכב את בליץ החקיקה האנטי-דמוקרטית. אבל חייבים לזכור שמה שנעצר (באופן זמני מאוד) הוא האיום המפורש על מערכת המשפט בלבד. גם אחרי השעיית החקיקה, הממשלה ממשיכה לקדם מהלכים שיובילו להחרפת האפליה של אזרחים ערבים ויעמיקו את ההפרדה, הזרות והעוינות בין יהודים וערבים. ההכרזה על הקמת משמר לאומי שסר למרותו של איתמר בן גביר היא רק הדוגמא הראשונה לכך.

לשם כך ערכנו ניתוח מעמיק של תוכניות הממשלה, שיצאה במתקפה מסוכנת נגד כל המנגנונים שיש בכוחם לרסן, לאזן ולבקר את הדרג הפוליטי. מהניתוח עולה כי רמיסת מנגנונים אלה, תוך הכפפת מוקדי הכוח השונים למרותה של הממשלה, תאפשר לשלטון לדרוס את זכויות המיעוטים – וביתר שאת קבוצות מיעוט מוחלשות, ובאופן מיוחד החברה הערבית כקבוצת מיעוט לאומית.

בנוסף, ממשלה זו מקדמת פוליטיזציה של המשטרה ומערכת החינוך, העמקה של הכיבוש וסיפוח של השטחים הכבושים. אנו קוראים לא רק לעצירתם של מהלכים אלה, אלא לתיקון עמוק בכל מנגנוני השלטון. הניתוח שערכנו מגדיר אסטרטגיות וכיווני פעולה שיאפשרו התמודדות מיטבית עם הסיכונים אותם מפינו, על מנת שנוכל לקדם דמוקרטיה מלאה, שוויון, שותפות ושלוש.

עופר דגן, מנכ"ל משותף, סיכוי-אופוק

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דגלים אדומים ופלסטיניים במצעד ה-1 במאי בנצרת, 29 באפריל 2023 (צילום: זו הדרך)

1 במאי בנצרת: דגלים ולקחים

ה-1 במאי בעיר הוכיחה שמזימותיו רק חיזקו אותה. ים של דגלים אדומים ועשרות דגלים פלסטיניים נישאו בידי הצועדים כהוכחה לכך, שהקומוניסטים וכלל פעילי חד"ש אינם חוששים מבן גביר ומתמידים במאבקם נגד שלטון הימין ונגד ההפיכה המשטרית.

נמרוד עובד

אמנסטי: מעשה של משטר חשוך

כוח יס"מ ומשטרה פשט ביום רביעי שעבר (26.4) על סניף מק"י במרכז נצרת כדי להוריד דגלים אדומים עם פטיש ומגל ודגל פלסטין שנתלו במקום לקראת צעדת ה-1 במאי בעיר. הכוח עיכב את מזכיר סניף המפלגה בנצרת, ורד קובטי. הפרובוקציה המשטרית נענתה בגינויים נרחבים. ארגון אמנסטי אינטרנשיונל גינה בחריפות את הפשיטה של עשרות שוטרים על סניף מק"י בנצרת. "לפי פרסומים שונים, כולל של השר לביטחון לאומי, איתמר בן גביר, הפשיטה נערכה בהנחייתו או בעידודו של השר עצמו, שידוע כגורם קיצוני וגזעני, מה שמעלה עוד יותר את חומרת האירוע, המתאים למשטרים חשוכים" מסרו. "אמנסטי אינטרנשיונל ישראל רואה בפשיטה זו הפרה בוטה של חופש הביטוי הפוליטי, חופש הדעה והאמונה, כמו גם זכות המחאה. אמנסטי דורשת שהפרות כאלה לא יחזרו על עצמן ושהשוטרים והקצינים המעורבים יישאו באחריות", הוסיפו.

מאמר המערכת של עיתון "הארץ" הוקדש ביום שישי (28.4) לפשיטת המשטרה בנצרת, תחת הכותרת: "הניחו לדגל פלסטין". "שלב נוסף של התכופות המשטרה והעומד בראשה למול המדיניות המתריסה של השר לביטחון לאומי, איתמר בן גביר: כוחות המשטרה פשטו על סניף חד"ש בנצרת והחרימו דגל פלסטין שהונף שם, וכן דגלים אדומים של התנועה הקומוניסטית, והסבירו זאת בתירוץ המופרך שהנפת הדגלים ביום העצמאות היא 'צעד מתריס שמעורר פרובוקציה'", נכתב במאמר. עוד הוסיפו ב"הארץ": "בכך פעלה המשטרה בלי שיהיה לה בסיס חוקי. לראיה, בן גביר בעצמו התגאה כי פשיטת כוחות השיטור הייתה החלטה שהתקבלה על פי המדיניות שהוא עצמו התווה". המאמר הסתיים בקריאה ליועצת המשפטית לממשלה להבהיר לשר, כי אין שום מניעה להניף את דגל פלסטין במרחב הציבורי.

הפגנת אלפים לציון יום העובד הבינלאומי, ה-1 במאי, נערכה בסוף השבוע (29.4) בנצרת. זאת, לאחר פשיטת המשטרה על סניף המפלגה הקומוניסטית בעיר (26.4) והחרמת דגלים אדומים ודגל פלסטין בידי שוטרי משמר הגבול. פעילי "הגוש נגד הכיבוש", המפגינים מדי מוצ"ש בתל-אביב נגד ההפיכה המשטרית, הצטרפו להפגנה בנצרת בסולידריות עם חד"ש ומק"י.

בעצרת שנערכה בתום המצעד ברחוב פאולוס השישי במרכז העיר אמר מזכ"ל מק"י עאדל עאמר: "הפשעים מתחיל בפגיעה במיעוטים הלאומיים ובהמשך בארגוני העובדים, בתקשורת, באנשי הרוח ובמפלגות האופוזיציה. אנו בעיצומו של מאבק כדי לעצור את הפשיזציה הגוברת שמוביל שלטון הימין. מוכרחים להדגיש: אין דמוקרטיה עם כיבוש, אין דמוקרטיה עם התנחלויות ואין דמוקרטיה עם חוק הלאום הגזעני. אין דמוקרטיה בלי שוויון מלא למיעוט הלאומי הערבי-פלסטיני בישראל, ואין דמוקרטיה בלי זכויות חברתיות".

עזיז בסיוני, חבר הנהגת ההסתדרות ויו"ר סיעת חד"ש בארגון העובדים, התייחס בדבריו למדיניות הקפיטליסטית הניאו-ליברלית של ממשלת הימין הפוגעת בעובדים. "במקום להילחם ביוקר המחיה, ממשלת הימין מעצימה אותו", אמר בסיוני והוסיף: "הממשלה לא מגלה כל עניין במערכה נגד תאונות העבודה הקטלניות, בייחוד בענף הבנייה, כי רוב הקורבנות הם ערבים. זאת, בדומה להתעלמותה מהפשעה הגוברת בחברה הערבית".

חמאי 1958 למאי 2023

נועה לוי, סגנית יו"ר חד"ש, הדגישה בדבריה בעצרת: "לא ניתן להפריד בין המערכה נגד הכיבוש ולמען השחרור הלאומי של העם הפלסטיני לבין המאבק נגד הניצול המעמדי". לוי התייחסה לפשיטת המשטרה על סניף מק"י בעיר ואמרה: "הפשיטה מזכירה את הדיכוי שהפעילה המשטרה, כאן בנצרת, ב-1958 – בעת ששלטון מפא"י ניסה למנוע את קיום תהלוכת ה-1 במאי בעיר. אבל הפרובוקציה של השר בן גביר נכשלה. יצאנו מחוזקים ונתמיד במאבקנו האנטי-פשיסטי היהודי-ערבי".

אכן, אם כוונתו של השר לביטחון פנים, הגזען איתמר בן גביר, שהתגאה בהוראתו להסיר את הדגלים מסניף מק"י בנצרת, הייתה להפחיד את פעילי המפלגה ואוהדיה – הפגנת

תושבי שיח' ג'ראח בירושלים המזרחית

מתנגדים לגירוש משפחת סאלם

שוטרים תקפו באלימות פעילי שלום שהפגינו בירושלים (30.4) נגד גירוש משפחת סאלם הפלסטינית מביתה בשכונת שיח' ג'ראח. ההפגנה נערכה מול ביתו של ראש העיר, משה ליאון, במחאה על הרס חדרה של פאטמה סאלם בת ה-72. אחד ממשתתפי המחאה מסר: "היינו קורבן לאלימות משטרתית קשה. השוטרים דחפו, חנקו ושברו משקפים לשלושה פעילים. פעילה אחת נקעה את רגלה. האלימות הקשה ביותר הופנתה נגד מפגינים שהניפו דגלי פלסטין". בשבוע שעבר הגיעו נציגי עיריית ירושלים, מלווים בשוטרים חמושים, לביתה של משפחת סאלם בשיח' ג'ראח כדי להודיע לה שיחידת הדיור שבה גרה פאטמה בת ה-72, ילידת השכונה, מיועדת להריסה תוך שבוע. יצוין שלמשפחת סאלם כולה נשקפת סכנת גירוש. זאת כתוצאה מתביעת פינוי בהוצאה לפועל שזים חבר מועצת עיריית ירושלים יונתן יוסף. "זה חבר המועצה שצולם בעודו קורא 'נכבה עכשיו'. הוא מוביל את המהלך בכוונה מוצהרת לייהד את מזרח ירושלים שתחת כיבוש ישראלי", מסרה ההתארגנות "פרי ג'רוזלם". גירוש משפחת סאלם מביתה נדחה לא פעם, ולכן: "בשבועות האחרונים מתאמץ יוסף להפוך את חייה לבלתי נסבלים בדרכים אחרות. הוא מאיים ומטריד את תושבי שיח' ג'ראח באופן מתמשך, והצו של עיריית ירושלים הוא המשכה של התוכנית לדיכוי המשפחה ולנישולה מביתה". "משפחת סאלם נמצאת בסכנה מיידית וצריכה את הסולידריות שלנו. רבים הבינו לאחרונה את הסכנה בהשתלטותם של בן גביר וחבריו הכהניסטים על הממשלה. אך כאן, בירושלים, חברי מועצת העיר מיישמים מדיניות כהניסטית כבר מזמן. כאשר ל-40% מתושביה אין זכות הצבעה, פועלת העירייה נגד תושביה בשירות הימין הקיצוני. לא רק המתנחלים מנסים לגרוש את משפחת סאלם מהבית – עיריית ירושלים לוקחת חלק פעיל בנישול ובהתעמרות במשפחה", נמסר מפרי ג'רוזלם.

שביתת אזהרה של

הסגל האקדמי הבכיר

מרצי הסגל הבכיר בכל האוניברסיטאות מקיימים השבוע שביתת אזהרה. ביום שני (1.5) נערכה שביתה ארצית, ביום שלישי שבתו המרצים באוניברסיטת חיפה ובטכניון, היום (רביעי) שובתים המרצים בתל-אביב, בבר-אילן ובמכון ויצמן, וביום חמישי ישבתו המרצים באוניברסיטה העברית ובבן גוריון. הנהלות המוסדות להשכלה גבוהה איימו על השובתים כי ינכו משכרם את ימי השביתה, ואף דרשו מהמרצים למלא הצהרה על כוונתם לשבות. יו"ר המועצה המתאמת של ארגוני הסגל האקדמי הבכיר, פרופ' ענת זעירא (האוניברסיטה העברית), מסרה: "שכר המרצים נשחק מסוף 2019 בשיעור של 8.75%. אבל את ראשי האוניברסיטאות ואת האוצר זה לא ממש מטריד, ולא נראה שיש רצון לחתום איתנו על הסכם חדש". לדבריה, "במשך זמן רב נמנענו מנקיטת צעדים ארגוניים מתוך רצון טוב להגיע להבנות. נקטנו עיצומים מדודים וזהירים מאוד, כדי לצמצם ככל האפשר את הפגיעה בסטודנטים ובשגרת הלימודים. ההתנהלות מולנו פשוט לא מותירה לנו ברירה". זעירא האשימה את הממשלה בניסיון להפרת ההשכלה הגבוהה והוסיפה: "אנו יוצאים למאבק נחוש על זכותנו להיות מאורגנים, על עצמאותנו כחוקרים וכחוקרות, ועל עצמאות מערכת ההשכלה הגבוהה כולה". במקביל, הפגינו חברי מטה המאבק נגד ההפיכה המשטרית במוסדות להשכלה גבוהה השבוע (2.5) מול בניין המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) בירושלים. המפגינים הביעו את התנגדותם לכוונתו של שר החינוך יואב קיש (הליכוד) למנות את איש אמונו – נציג של מכללה פרטית לא מתוקצבת שאינה מוסד מחקרי – לסגן יו"ר המל"ג. המוחים רשמו ניצחון כאשר בהצבעה במל"ג לא נבחר נציגו של קיש. מארגון "בשער" של מרצי ההשכלה הגבוהה נמסר: "אנו רואים במהלך סתירה גמורה לתפקידה הקריטי של המל"ג כשמרת הסף של האכיזת, החופש והעצמאות של המערכת האקדמית בישראל. אי אפשר להתעלם מהעובדה שזהו אחד הצעדים שמקדמות הממשלה והקואליציה ברוח הצעות פורום קהלת, שאחריהם פגיעה קשה בשגשוגה, בחוסנה ובעצמאותה של מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל".

ד"ר ארנת טורין - חברת סיעת

חד"ש במועצת העיר חיפה

ד"ר ארנת טורין צורפה לחברת מועצת העיר חיפה מטעם סיעת חד"ש. זאת לאחר התפטרותו של יו"ר הסיעה רג'א זעאתרה. טורין היא מרצה במכללה האקדמית גורדון לחינוך, עמיתת מחקר במכון הדסה ברנדייס, מחברת הספר "ייצוגי מורים בתקשורת", פעילה חברתית ותיקה בארגוני נשים ולמען השלום. כעת מורכבת סיעת חד"ש במועצת העיר משתי נשים: העובדת הסוציאלית והפעילה הפמיניסטית שהירה שלבי וד"ר טורין. "זה תקדים בהקף ייצוג נשים בסיעת חד"ש בחיפה וברשויות המקומיות בכלל", נמסר מחד"ש חיפה. סיעת חד"ש במועצת העיר חיפה שבה והודיעה, כי תפעל "למען קידום השלום והצדק החברתי ברמה העירונית, יחד עם טיפול בחינוך, בתרבות, בתכנון העירוני, בתיירות ועוד. זאת, במטרה לקדם את עמדותיה של חד"ש בעיר ולהציב בפני תושבי חיפה חזון המציב את האדם במרכז – ללא אפליה על רקע דת, גזע, לאום ומגדר".

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

ראיון עם יעל געתון, כתבת הסביבה של "שקוף"

הזיהום פוגע יותר בעניים

פוליטיים ופערים תפיסתיים לגבי מטרות המאבק, ולכן שיתופי הפעולה אינם חפים מקשיים.

ישנן הצלחות במאבקים נגד הזיהום?

הזיהום הוא כמו מחלה קשה מאוד: לא מדברים על פתרון או ריפוי אלא על שליטה. עם זאת, ישנם יוצאי דופן. המאבק במפרץ חיפה התחיל שנים רבות לפני שנכנסתי לתחום, וכבר קיימת תוכנית לפנות את המפעלים המזהמים. החשש הוא שבעקבות הפינוי בחיפה, אזורים אחרים בארץ יפגעו. אחד החששות הוא שאזור התעשייה באשדוד יקלוט כמה מהמפעלים המזהמים שיפנו מחיפה.

דוגמא נוספת היא מפעל נשר רמלה, עליו כתבתי הכי הרבה כתבות במסגרת הפרויקט. במקרה הזה הצלחנו לעורר מאבק אזרחי מחודש, שהוביל לדיון בכנסת ולהצטרפות של ארגוני הסביבה הגדולים. בתחילת הקדנציה של עידית סילמן כשרה להגנת הסביבה, נשלח אליה מכתב הדורש לטפל במפגעי הסביבה של מפעל נשר, שהוא המפעל הפרטי המזהם ביותר בישראל לפי המדר של המשרד להגנת הסביבה. חשוב לציין שהבעלים של המפעל הוא לן בלווטניק, הבעלים של ערוץ 13, מיליאדר שחי באנגליה. הצלחנו להפעיל לחץ ולערוך את הרגולטור, ועלתה הצעה מארגוני הסביבה ליצור מודל שלא קיים בארץ ואשר נקרא "מועצה אזרחית מפקחת". זה מודל הנהוג בסקוטלנד, שמשלב במועצה המפקחת נציגים מהקהילות המקומיות, נציגי ציבור וממשל, שותפים מהאקדמיה וגם את הנהלת המפעל.

כשהתחלתי לסקר את נשר רמלה, כמעט אף אחד לא עשה זאת. אחרי שהתחלתי לפרסם, גופי תקשורת אחרים החלו לגלות עניין ופרסמו עוד כתבות. אני חושבת שזה מבטא יותר מכל את שיטות העבודה של שקוף – לכתוב על מה שחשוב ולא רק על מה שפופולרי.

מה מתוכנן בהמשך פרויקט המיפוי?

אני מתכננת לעסוק בזיהום האוויר במועצה התעשייתית נאות חובב שבנגב, ממנו סובלים תושבי הכפר הבלתי-מוכר ואדי א-נעם. נחשפתי לסיפור כאשר גיליתי שיש בכפר תחנת ניטור שלא עובדת בגלל סכסוך עם חברת החשמל. אז התחלתי לרחרח. בצילום שקיבלתי אפשר לראות את הקיר של בית הספר של הכפר נושק לתחנת כוח. אני מניחה שיש לתושבים בעיות דחופות יותר להתמודד עמן, אבל זה לא אומר שלא צריך להילחם בזיהום האוויר. זיהום הורג – להיאבק בו איננה פריווילגיה. אך כאשר המקרר ריק, כנראה אין פנאי לדאוג מה נושמים.

כיצד את תופסת את תפקידך העיתונאי?

שכרי מגיע מהציבור. התפקיד שלי הוא לשאוף לשינוי חברתי ולדאוג שהפלטפורמה שמפרסמת אותי תשרת את המטרות ששלמה היא נוסדה. שקוף הוא כלי תקשורת עצמאי הממומן בתרומות מהציבור ולא בידי בעלי הון. בניגוד לכל מקום אחר שעבדתי בו, ב"שקוף" יש חופש עיתונאי מוחלט. למעט שיקולים עיתונאיים וחשובים פנים-מערכתיים, אין שום התערבות בתכנים בהם אני עוסקת.

זוהר אלון

יעל געתון, כתבת הסביבה של כלי התקשורת "שקוף", מובילה בחודשים האחרונים פרויקט מיפוי של מפגעי סביבה, במסגרתו התפרסמו עשרות כתבות ומאמרים - בין היתר על מפעל נשר הסמוך לרמלה, על המפעלים המזהמים באזור התעשייה של אשדוד ועל מפרץ חיפה. בסדרת הכתבות הקרובה מתכננת געתון לסקר את הזיהום באזור תעשייה רמת חובב, הפוגע בבריאותם של הבדואים תושבי ואדי א-נעם. להלן שיחה שקיימתי עמה השבוע.

מה מטרתו של הפרויקט למיפוי מפגעי סביבה?

ככתבת סביבה, אני מסתכלת תמיד על הסיפור האנושי. מבחינה עיתונאית, תחום הסביבה הוא יוצא דופן בכך שהכתבים, ברובם, הם קודם כל אנשי סביבה ורק אחר כך עיתונאים. אני חריגה בכך שהגעתי לתחום מעולם המקומונים, ולכן אני בוחנת את הנושאים הסביבתיים מנקודת המבט של הקהילות המקומיות, באספקלריה של צדק חברתי. כך הגעתי למפת המזהמים. למרבה הצער, זיהום האוויר כמעט לא זוכה בסיקור. אני מנסה לחפש את המקום שאינם מסוקרים, ואת אלה שזוכים בתת-סיקור בגלל אינטרסים מסחריים, חוסר עניין או היעדר משאבים.

כיצד את עושה זאת?

קודם כל אני מגיעה לשכונות. אין לי רכב פרטי, ולכן אני מגיעה בתחבורה ציבורית. כשאני מגיעה למקום חדש אני מנסה ללמוד אותו ברגליים. לפעמים אני קובעת עם תושבים מראש, ולפעמים מפתחת שיחות במקום בלי תכנון מוקדם. לפעמים אנשים מבינים ישר למה אני שם, ולפעמים לא. אני מנסה להבין את הצד שלהם, את היחסים שלהם עם בעל ההון שלא רואה אותם, ולעיתים קרובות הם לא רואים אותו – למרות שהם נפגעים ממנו באופן יומיומי.

מה גילית בפרויקט?

באופן גורף, כל מי שיכול לעזוב את השכונות הללו עוזב. תושבי שכונות נפגעות זיהום נמצאים לעתים קרובות בעשירונים התחתונים של המדר החברתי-כלכלי. לעתים קרובות האחראים לזיהום הם בעלי הון, אך לפעמים זו המדינה. לשכונות נפגעות זיהום מתנקזים כל החוליים של החברה הישראלית. כמעט כולן אפשר למצוא הזנחה, אלימות, עוני וסמים. לעיתים המזהמים מנסים להלבין את הפגיעה באמצעות מנגנון תרומות לקהילה המקומית. לעיתים ישנה הלבנה גם כאשר מדובר בחברה ממשלתית שאסור לה לתרום לפי חוק. במקרה כזה החברה מבססת את היחסים בין הרשות המקומית לבין המפעלים המזהמים באמצעות התנדבות ופרויקטים. המסר שאני מדגישה הוא: עדיף שלא תזהמו מאשר שתתרמו.

יש התנגדות מקומית למזהמים?

במקומות שונים התנאים שונים. המאבקים תלויים בגורם המזהם ובאוכלוסייה המקומית. עם זאת, שמתי לב לדפוס קיים: לעתים קרובות, מי שבוטלת יותר במאבק היא אוכלוסייה מבוססת שנמצאת במעגל הרחוק ביותר ממוקד הזיהום. לעתים אלה מושבים או שכונות עשירות שמתניעים את המאבק. בינם לבין האוכלוסיות המוחלשות ישנם פערים

"דם פועלים אינו הפקר": היציע במשחק הפועל תל אביב בכדורסל בסוף השבוע (צילום: אולטרס הפועל ת"א)

1,200 עובדים מתים בישראל מדי שנה כתוצאה מתחלואה תעסוקתית

צוין היום הבינלאומי לבטיחות בעבודה

בסיסית וכל עובד ועובדת זכאים לעבוד בסביבת עבודה בטיחותית שאינה פוגעת בבריאותם, וזאת ללא הבדל דת, גזע, מגדר, לאום, מצב סוציאקונומי או מקום מגורים. על מקומות העבודה לדאוג לבריאות העובדים, ולפעול יחד עם העובדים לשמירה על בריאותם הגופנית והנפשית.

הקואליציה מדגישה כי שירותי בריאות תעסוקתית הם כלי הכרחי למניעה ולאתור מוקדם של תחלואה תעסוקתית ולטיפול מקצועי בה, וכי המדינה צריכה לפקח ולהנחות את המעסיקים בכל הנוגע לטיפול בחשיפת יתר לגורמי סיכון בריאותיים במקום העבודה. על המדינה לעודד פיתוח ויישום של תוכניות המונעות סיכון בריאותי: "מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית ומשרד הבריאות הינם פונקציות מרכזיות בגיבוש תמונת המצב הלאומית בתחום התחלואה התעסוקתית, בפיקוח על תחום זה, ובקידום הסדרה לשיפור המצב הקיים".

דורשים הקמת רשות לאומית לבטיחות

הקואליציה דורשת לשדרג את המענה הרפואי למניעת תחלואה, לאיתור מוקדם ולטיפול במחלות תעסוקתיות, לרבות הגדלת מספר המרפאות ומספר הרופאים התעסוקתיים. כמו כן קוראת הקואליציה לשיפור רמת היידע והמיומנות הבסיסית של כלל בוגרי בתי הספר לרפואה בתחום הרפואה התעסוקתית. בהמשך להצעת החוק של ח"כ עופר כסיף (חד"ש-תע"ל), דורשת הקואליציה להקים את הרשות הלאומית לבטיחות ולבריאות תעסוקתית – כפי שהמליצה ועדת אדם, ולהקים גם מכון מחקר לבריאות העובד.

עם מקימי הקואליציה נמנים: עדי מעוז, מנכ"לית קו לעובד; ד"ר מיקי וינקלר, מנכ"ל המוסד לבטיחות וגיהות; אייל בן ראובן, יו"ר מטה הבטיחות של הקרן לעידוד ופיתוח ענף הבנייה; דן ורשבסקי, יו"ר איגוד מנופאים בהסתדרות הלאומית; עו"ד אלה אלון, מנכ"לית עמותת איתך-מעכי; ד"ר חיים כהן, רופא תעסוקתי, יו"ר המועצה הלאומית לבריאות העובד; ד"ר נילי בורוכוב גרינברג, מומחית בבריאות בתעסוקה ובסביבה; ד"ר אלי רוזנברג, מנהל המחלקה לבריאות העובד, משרד הבריאות; איתן מאירי, פסיכולוג תעסוקתי; עו"ד ואיל עבאדי, הסתדרות עובדי הבניין; ניצן תנעמי ועו"ד אביגיל שחם, מזכ"ליות משותפות, כוח לעובדים; ופרופ' יונה אמסטר, ראש המחלקה לבריאות סביבתית ולגיהות תעסוקתית, אוניברסיטת חיפה.

האיגודים המקצועיים בעולם, פרט להסתדרות בישראל, ציינו ביום שישי (28.4) את היום הבינלאומי לבטיחות ובריאות בעבודה. מטרת המועד היא לקדם את המודעות לבטיחות ולגיהות של העובדים במקום העבודה. הוא מצוין מאז 2003 ביוזמת ארגון העבודה הבינלאומי. המועד הוא גם יום זיכרון לקורבנות של תאונות העבודה ושל מחלות שמקורן בתנאי העבודה.

לפי קו לעובד, לבד מעשרות ההרוגים מדי שנה בישראל בתאונות עבודה, רובן בענף הבנייה, 1,200 עובדים מתים מדי שנה כתוצאה מתחלואה תעסוקתית, ו-100 אלף מצטרפים למעגל הסובלים ממחלות שמקורן במקום העבודה. "הנזקים לעובדים, למשפחות ולקהילות הם אדירים, לעיתים קרובות בלתי הפיכים, ורבים מהחולים ימצאו את עצמם – באמצע החיים – מול שוקת שבורה. תחילה הם יאבדו ימי עבודה, בעודם מנסים למצוא ריפוי מהיר לבעיות שנוצרו במשך שנים. אך מהר מאוד המציאות תטפח על פניהם והם יגלו שעליהם להחליף מקצוע. תחלואה תעסוקתית גוזרת על אנשים שהיו בריאים לחלוטין ייסורים כרוניים, כופה הסבה מקצועית לא רצויה, ומפילה לאטלה ולפתחו של הביטוח הלאומי. ישנם שיקבלו הכרה במחלת מקצוע, אך רבים ורבות יישלחו חזרה בידיים ריקות. רבים ימותו מתחלואה שנגרמה במקום העבודה", נמסר מקו לעובד.

"האם אפשר למנוע את הגורל הזה? בהחלט. לרגל היום הבינלאומי לבטיחות ולבריאות תעסוקתית נאמר שכל עבודה מכבדת את בעליה, אך לא כל העבודות מכבדות את בטיחות העובדים ואת בריאותם", הדגישו.

תחלואה גבוהה ממה שמדווח

כתולדה מהמדיניות הניאו-ליברלית הקיצונית של ממשלות ישראל בדור האחרון, הוזנחה הבריאות התעסוקתית ונדחקה לתחתית סדר העדיפויות הציבורי. כך נפגעת במיוחד בריאותם של עובדים ועובדות מוחלשים המועסקים בעבודות כפיים, וכתוצאה מכך נפגעים גם איכות חייהם ופיריון עבודתם. לפי הערכות, התחלואה התעסוקתית בישראל מקיפה יותר מ-100 אלף מקרים חדשים בשנה, וגבוהה פי כמה מנתוני רישום המחלות התעסוקתיות של המוסד לביטוח לאומי.

לאחרונה הוקמה הקואליציה לבריאות תעסוקתית, המגבשת תוכנית לאומית לפתרון הסוגיה בהקדם. פעילה ניסחו מסמך עקרונות הקובע: "בריאות תעסוקתית היא זכות

ראשי האיגודים המקצועיים הצרפתים צועדים בראש תהלוכת ה-1 במאי בפריס (צילום: "הומיטה")

1 במאי: חצי מיליון מפגינים ברחובות פריס

השמאל בטורקיה נערך לבחירות

ב-14 במאי יתקיימו בטורקיה בחירות כלליות, במסגרתן יבחרו אזרחי המדינה בנשיא הרפובליקה ובחברי הפרלמנט. בבחירות הישירות לנשיאות מתמודד הנשיא המכהן, רג'פ טאיפ ארדואן, מול שלושה יריבים: מועמד האופוזיציה המאוחדת כמאל קיליצ'דארולו, איש המרכז מוחרם אינג'ה ואיש הימין הקיצוני סינאן אואן. מפלגות השמאל הטורקיות החליטו לא להריץ מועמד מטעמן בבחירות לנשיאות, אלא לתמוך במועמדותו של קיליצ'דארולו – המועמד בעל הסיכויים הטובים ביותר להביס את ארדואן. לפי הסקרים, ארדואן וקיליצ'דארולו זוכים בשיעורי תמיכה דומים, הנעים בין 42 ל-50 אחוז, בעוד שאינג'ה ואואן זוכים באחוזי תמיכה בודדים. אם איש מהמועמדים לא יזכה ביותר מ-50% מהקולות, יתקיים ב-28 במאי סיבוב שני של הבחירות בין המועמדים המובילים.

בבחירות לפרלמנט מתמודדים שלושה גושים מרכזיים: ברית העם הימנית המשותפת למפלגת הצדק והפיתוח השמרנית של ארדואן ומפלגות הימין הקיצוני; ברית האומה המשותפת למפלגות האופוזיציה הממסדית; וברית העבודה והחירות המשותפת למפלגות השמאל ולמפלגות הכורדיות. כן מתמודדות כמה רשימות קטנות יותר, שאינן צפויות לעבור את מחסום אחוז החסימה הגבוה – 7% מהקולות. לפי הסקרים, מובילה ברית העם הימנית על שתי יריבותיה, אולם שום גוש אינו צפוי לזכות ברוב מוחלט בפרלמנט. במצב זה, אם ברית האומה המתנגדת לארדואן תבקש לבסס רוב, יהיה עליה לזכות בתמיכת השמאל.

השמאל העקבי בטורקיה יתמודד בבחירות בשלוש מפלגות עיקריות. הגדולה ביניהן היא מפלגת השמאל והירוקים, המובילה את ברית העבודה והחירות והזוכה בסקרים ב-11% מהקולות. מפלגה זו היא למעשה גלגול של מפלגת העמים הדמוקרטית הפרו-כורדית, הסובלת מרדיפה ומדיכוי מצד השלטון, אשר בחרה להתמודד תחת שם אחר בשל סיבות משפטיות. המפלגה השנייה בגודלה בברית העבודה והחירות היא מפלגת פועלי טורקיה, שהתפלגה מהמפלגה הקומוניסטית הטורקית בשנת 2014, וזוכה בסקרים באחוז עד שניים מהקולות. המפלגה השלישית בגודלה היא המפלגה הקומוניסטית של טורקיה, העומדת בראש קואליציה אלקטורלית משלה ששמה איחוד הכוחות הסוציאליסטי.

תהלוכות המוניות לציון יום העובד הבינלאומי התקיימו (1.5) ברחבי צרפת. לפי הפדרציה הכללית של העובדים (CGT), יותר מחצי מיליון איש השתתפו בעצרות ה-1 במאי בפריס, ובצרפת כולה השתתפו 2.3 מיליון איש ב-300 אירועי חג הפועלים. בתהלוכות השתתפו נציגיהם של איגודים מקצועיים מ-55 מדינות, ובהן כל מדינות אירופה, שהגיעו לבירת צרפת כדי להביע סולידריות עם מאבקו של מעמד העובדים הצרפתי.

אירועים אלימים התרחשו בכמה מעריה של צרפת ובהן פריס, ננסי, בורדו ונאנט. לפחות 300 בני אדם נעצרו במוקדי הפגנות שהתקיימו ברחבי המדינה. במסגרת העימותים האלימים נפצעו 108 שוטרים.

כל איגודי העובדים קראו להפגין נגד הממשלה הניאו-ליברלית של הנשיא עמנואל מקרון, המכונה בעיתונות הצרפתית "נשיא העשירים". המפגינים דרשו את ביטול הרפורמה בגיל הפרישה, האמורה להעלותו מ-62 ל-64.

האיגודים והאופוזיציה השמאלית, ובייחוד המפלגה הקומוניסטית, פעלו רבות כדי להבטיח השתתפות המונית בעצרות ובהפגנות במהלך ה-1 במאי, שהוא יום שבתון בכל מדינות אירופה. "אני מזמין את כל הגברים והנשים בצרפת לצאת לרחובות לתפוס שמש ולהשתוף בזמן שהם דוחפים את עגלות התינוקות, אמר פרנסואה רופין, חבר פרלמנט מהשמאל. "נעשה הכל על מנת ששנת 2023 תיכנס להיסטוריה החברתית של צרפת, הלמודה מאבקים מעמדיים וחברתיים". זעם העובדים, הגמלאים, הסטודנטים והאיגודים המקצועיים התפרץ לאחר שממשלת צרפת הימנית הפעילה את סעיף 49.3 בחוקה, המאפשר חקיקה ללא הצבעה בפרלמנט. ראש הממשלה אליזבט בורן הודיעה בנאום בפרלמנט על הפעלת סעיף 49.3 וטענה שחוק הפנסיות איננו חוק ממשלתי אלא תוצאה של "פשרה שהושגה בידי מחוקקים ממפלגות שונות". אך צעקות וקריאות ביניים מספסלי האופוזיציה השמאלית הגדולה הבהירו היטב שמדובר בשקר גמור.

שביתה כללית, שביתות ללא הגבלת הזמן, 12 "ימי זעם" של צעדות והפגנות – זוהי תגובתם של אזרחי צרפת העובדים לרפורמת הפנסיה שמקדם הנשיא מקרון. בשיבת סיכום של ראשי כל האיגודים המקצועיים שלוקחים חלק במחאה הממושכת הוחלט לקיים "יום זעם" נוסף ב-6 ביוני הקרוב בדרישה לעריכת משאל עם בנושא חוק הפנסיות.

לא להחרמת התרבות הרוסית

מהבדלנים מוצגים כגיבורים, אך הרומן מלא גם בעשן סיגריות, באדי אלוהול, באינטריגות ובמאבקי כוח בין פוליטיקאים קטנים בדונבאס; בשליחים האכזריים ממוסקבה שמגיעים לדונייצק כדי לדכא כל יוזמה מקומית; וברצח המסתורי של נשיא הרפובליקה העממית של דונייצק מטעם עצמו, אלכסנדר זכארצ'נקו.

פריילפין מציג את המורכבות ביחסם של הבדלנים לאוקראינה. הוא מערער את התוויות העיתונאיות השטחיות "פרו-אוקראיני" ו"אנטי-אוקראיני". כך הוא מתאר את אחד מגדודי הלוחמים הבדלנים: "רבים מהמתנדבים בגדוד ראו עצמם אוקראינים. הם זיהו עצמם עם המאבק של [הפרטיזן הסובייטי] קובפאק נגד [משתף הפעולה הנאצי] שוחביץ', עם [האנרכיסט] מאחנו נגד [הלאומן] פטליוורה, ועם בוגדן חמלניצקי [תומך מוסקבה] נגד איוואן ויהובסקי [תומך פולין]". הלוחמים הבדלנים הם לא רק תושבי דונבאס, אלא גם תומכי "השלום הרוסי" מרחבי ברית המועצות לשעבר ואפילו ממדינות אחרות כמו צ'כיה או סרביה. רבים מהם התאכזבו, כאשר שליחי מוסקבה השתלטו בהדרגה על החבלים הבדלניים. בעיני פעיל שמאל ותיק כפריילפין, רוסיה העכשווית מצטיירת כמפלצת בירוקרטית ערלת-לב, המתעלמת מצורכיהם של האנשים הפשוטים ומשאפתם לחירות.

להתקדם מעבר לשחור-לבן

האם פריילפין מציג תמונה מעוותת של המלחמה? הוצאת "צארנה", שתרמה רבות לפופולריזציה של ספרות אוקראינית, פרסמה ב-2022 את "חדר במלון המלחמה: דיווח מדונבאס" מאת הסופר הסלובקי תומאס פורו. המחבר הוא ללא ספק "פרו-אוקראיני", והמידע בספרו שאוב בעיקרו ממתנדבים צ'כים וסלובקים הלוחמים לצד צבא קייב. עם זאת, הספר כולל גם מידע שחותר תחת ההצגה המניכאית של הסכסוך באוקראינה.

פורו כותב: "ארגונים בינלאומיים מתעדים פשעי מלחמה שביצעו שני הצדדים. משרד הנציב העליון של האו"ם והארגון לביטחון ושיתוף פעולה באירופה מתעדים מקרי עינויים ואלימות מינית מצד חברי מיליציות 'דונבאס' ו'אזוב' האוקראיניות. הארגון אמנסטי אינטרנשיונל תיעד פשעי עינויים ורצח שביצעה המיליציה 'איידאר'. הטלוויזיה האוקראינית דיווחה שלוחמי איידאר שלחו את ראשו הכרות של מורד פרו-רוסי לאמו של ההרוג".

בפרק אחר בספר, מתאר פורו כיצד "משפחות רגילות מאחד הכפרים [בסלוביאנסק] חסמו בגופן שיירת כלי רכב משורינים של צבא אוקראינה, ואחת הנשים ממש השליכה את עצמה מתחת לגלגליו של 'האמר' [משוריין מתוצרת אמריקאית] של החטיבה ה-13". אין זו התעמולה של פוטיין – אלה דיווחים של עיתונאי פרו-אוקראיני, שמצליח לראות כי הסכסוך העקוב מדם בדונבאס אינו שחור ולבן.

הוויכוח על גבולות חופש הביטוי יימשך כנראה לעד. הבה נסכים, לפחות, לדבריה של הפולניה זוכת פרס נובל לספרות (2018), אולגה טוקרצ'וק: "ספרות לא נועדה לאידיאליזם". הבה נשאיר את ההחלטה בידי הקוראים, ולא בידי הצנזורים והקנאים למיניהם.

אוגוסט גראבסקי

חוקר במכון להיסטוריה יהודית בוורשה

אנו, הפולנים, חיים במדינה של מראית עין. לכאורה, יש לנו דמוקרטיה המעוגנת בחוקה וחופש ביטוי. אף על פי כן, בשנה האחרונה פוחדים תיאטרונים להעלות על במותיהם מחזות של מחזאים מאומה מסוימת; אולמות קונצרטים מפחדים לבצע מוסיקה של מלחינים מאומה מסוימת; ומוציאים לאור מפחדים לפרסם יצירות של סופרים מאומה מסוימת. בצלן הארוך של הממשלה ושל תעשיית המידע, יראים מנהלי מוסדות תרבות מפיתורים, מחרם או מתעמולת שטנה. כל זאת במדינה שהיא לכאורה חופשית, נאורה ודמוקרטית. בפולין, מתמלאים זעם קדוש בכל פעם שמזכירים כיצד הנאצים שרפו ספרים, או כיצד הסטליניסטים החרים מהספריות כמה כותרים.

אך חופש הביטוי בפולין הוא אשליה. החיים הפוליטיים בפולין מתקיימים במפגש שבין תרבות הביטול הדמוקרטית-ליברלית לבין פוליטיקת "השינוי החיובי" הלאומנית-קלריקלית של מפלגת החוק והצדק השלטת. לכאורה מדובר בשני זרמים מנוגדים, אך לעתים קרובות הם מתלכדים – כפי שבולט כיום ביחסם לשמאל העקבי ולרוסיה. אין זה מפתיע בהתחשב בכך שהאידיאולוגיה של הבורגנות הפולנית שאובה מהמסורת הליברטריאנית במוצאה של התנועה "סולידריות". בנושאים אלה, מוסדות השלטון, התקשורת ומובילי דעת קהל – שמרנים וליברלים כאחד – חוברים זה לזה כדי להתנכל לכל קול ביקורתי. המלחמה באוקראינה הציפה לכן מחדש את שאלת חופש הביטוי בפולין.

מה ההיגיון בחרם על סופרים?

להוגים הגדולים שהניחו את היסודות לתרבותנו – סוקרטס, אפלטון ואריסטו – לא הפריע מוסד העבדות. מאות סופרים חשובים שחיו לפני המאה ה-20 היו מופתעים אילו נתקלו ברעיונות הסובלנות הדתית, הדמוקרטיה ושחרור האשה. לסופרים פולנים חשובים כוולדיסלאב ריימונט, אדולף נובצ'ינסקי וסופיה קוסאק היו דעות אנטישמיות שאנו מעדיפים לשכוח. יש עשרות דוגמאות כאלה. האמנם מצדיקות עובדות אלה את שלילת החופש הבחירה של הקוראים? לא חייבים להסכים עם הספר שאנו קוראים כדי לראות בו מקור מידע בעל ערך על אנשים אחרים – ולו רק כדי ללמוד על שגיאותיהם, דרך חשיבתם וכיוצא בזה.

זכאר פריילפין (יליד 1975) הוא מחשובי הסופרים הרוסים כיום. ב-2021 פרסמה ההוצאה לאור השמאלית "גלובוק" אחד משני הרומנים של פריילפין על מזרח אוקראינה: "חלק לא ילכו לגיהנום". הרומן עוסק בסכסוך שפצע את מזרח אוקראינה מ-2014 ועד 2022, במהלכו נהרגו יותר מעשרת אלפים איש – סכסוך שנדחק לשוליים מאז הפלישה הרוסית לאוקראינה. לאחר ההפיכה הפרו-מערבית בקייב ב-2014, רבים מתושבי המזרח התנגדו לאפליה נגד דוברי השפה הרוסית, להרס האנדרטאות הקומוניסטיות ולהעלאה על נס של משתפי הפעולה האוקראינים במלחמת העולם השנייה. על רקע זה הוכרזו הקמת הרפובליקות הבדלניות בדונייצק ובולגואנסק. מיד לאחר פרסום הרומן בפולנית, פרץ נגדו נחשול שנאה אדיר. ההוצאה לאור הסירה את הספר מהמדפים ומאוחר יותר אף ניסתה להכחיש כי פרסמה אותו.

הסופר במלחמה

שונאי פריילפין מאשימים אותו באידיאליזציה של הבדלנים ובאימוץ התעמולה הרוסית, אך אין זו ביקורת הוגנת. הכתיבה של פריילפין היא גסה, נטולת-רגש ולעתים ברוטלית. כמה

ימי הזעם: תערוכת צילומים של בועז לניר

בקריית שמונה של אחד מחללי צה"ל הראשונים בלבנון מ-1982 וגופות של חיילי צה"ל שנהרגו באסון צור ב-1988.

"והימים ימי זעם ויש פה קללה / הרובצת על הארץ / על האדמה, על בני האדמה / והיא מעבירה נשים / ואנשים על דעתם / היא מטריפה את קוד המחשבה / ועורכת מעשי זוועה / בקורבנות, באנשים, הם אחים / שלנו, זמן כל כך מפחיד / איך ים של עננים שוטף / בוכה, אחר קוטף בנשמות / בנפשות שרופות, כפופות / שכן הארץ בכללה / היא ארץ מקוללת / ראה בחצרות, ראה ברחובות / ראה טרופה היא מתגוללת (מתוך: קטפת, הוצאת עקד, 1990) - כתב אוצר התערוכה, גיא רז, בשירו הכלול בדפי ההסבר לתערוכה.

"בשנות השמונים (בעיקר כשהייתי חייל בלבנון) עוד לפני שלמדתי צילום - כתבתי שירים - כך קראתי לזה. עם הזמן עברתי משירה לצילום, אבל ההברות, האותיות, המילים והטקסטים רק הומוּרו לדימויים חזותיים. השיר לעיל 'ללא כותרת' נכתב במקביל וברוח הצילומים של בועז לניר (שהיה חייל במלחמת יום הכיפורים) המוצגים בתערוכה - אך אז לא הייתה לי מצלמה, הייתה לי העט. עכשיו נוצר מפגש תחבירי בין הצילומים למילים שנוצרו באותה עת", הוסיף.

לניר הוא צלם ואמן מוערך, חבר הקיבוץ שער העמקים. הוא החל את דרכו המקצועית בראשית שנות השבעים של המאה הקודמת ועסק בצילום עיתונות בשנות ה-80 וה-90. התערוכה פתוחה בימים א' עד ה' בין 11:00 ל-19:00 ובשבת בין 11:00 ל-14:00. הכניסה ללא תשלום.

יוסי אבו

שבוע עיר / לריסה מיכלר

הגיע הזמן לדבר על הצל / ליאור מעין

אם לא היה אור בעולם היינו רואים שיש חושך

הגיע הזמן לדבר על הצל
כלומר על העננים ומה שהם
עושים או לא עושים לאור השמש
כשהוא נופל ומותיר קו רועד אצל
הים, ועל זה שהוא שם
אור השמש כלומר
לא כל הזמן
אלא עם בקר
אל מול העננים
שהם תמיד שם בימי קיץ כאלו
איך הם אומרים לאור העלם או הופע מיד
קוראים לחשך חשך
ליום יום.
ואחרי כמה רגעים ארוכים
הופכים את ההנה אלו מול השמש
לחשופה - כלומר בלתי אפופית
גורמים לי להשפיל מבט
ולקסוּבב אל פס האור שנגלה
כשמתאחר ההבנה
שהצל הקי ארץ נופל כשהשמש עולה.

הפגנה בנצרת שנערכה ב-1990, לאחר הטבח שביצע עמי פופר בפועלים פלסטינים בראשון לציון (צילום: בועז לניר)

התערוכה "ימי זעם, 1982-1990" נפתחה לפני שבועיים בגלריה מנשר (דוד חכמי 18, תל-אביב) בדרום תל אביב. באוצרות גיא רז, מוצגים בה 30 תצלומים של הצלם בועז לניר לצד שני תצלומים של כל אחד מצלמי העיתונות מיכה ברעם, ורדי כהנא וענת סרגוסטי. ארבעתם, יחד עם רחל אבנרי, תיעדו מזוויות שונות הפגנה המונית באום אל-פחם נגד הניסיון של הגזען מאיר כהנא לבקר בה בספטמבר 1984. לצילומים צורפה כתבה גדולה שפרסם השבועון "העולם הזה" ובה צילום של ראש העיר הצעיר דאז, האשם מחאמיד, שנבחר לתפקיד באותה שנה וכיהן בו עד 1989. שנה לאחר מכן נבחר לכנסת מטעם חד"ש.

התצלומים של לניר בתערוכה צולמו בעת שהיה צלם בעיתון "על המשמר". אלה היו ימי פינוי ימית ומלחמת לבנון הראשונה (1982), רצח אמיל גרינצוויג (1983), פרשת קו 300 (1984), האינתיפאדה הראשונה (1987), הטבח שביצע עמי פופר בפלסטינים (1990) ועוד.
עם התצלומים של לניר נמנים תיעוד הפגנה בנצרת לאחר הטבח שביצע פופר בפועלים פלסטינים בראשון לציון ב-1990; חייל בודק עצור פלסטיני בעזה ב-1987; הלוויה

התנגדות פלסטינית בתיאטרון יפו

התערוכה "התנגדות פלסטינית בתיאטרון יפו: 1910-1970", שתפתח (4.5) בתיאטרון יפו, מפנה את המבט אל הפעילות המהפכנית של נשים פלסטיניות. התערוכה, המציגה דיוקנאות של הנשים לצד טקסט קצר המציג את פועלן, היא תוצר של עבודת מחקר על אודות נשים ילדות ערים פלסטיניות שונות שפעלו כל אחת בדרכה: מי בהקמת ארגונים פמיניסטיים, בתי ספר, מרכזי בריאות לנשים ועמותות צדקה; ומי במרחב הפוליטי בארגון מחאות, אסיפות, הפגנות או כנסים בארץ ובחו"ל.

1 במאי בת"א ובי-ם

לחזור לשגרה. לא ניתן לאף מפכ"ל או שר להגיד לנו שזו התרבות שלנו. זו התרבות הגזענית שלכם, המזלזלת בדם של האזרחים הערבים שנשפך כמים". פעילות ופעילים בטייבה הפגינו בצומת הגשר שבעיר במחאה על גל האלימות והפשעה ממנו סובלת החברה הערבית, ובייחוד על האלימות נגד נשים וילדים.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית

טקס ופיקניק לציון

יום הניצחון על גרמניה הנאצית

שבת, 6.5, בשעה 10:00; יער הצבא האדום ליד אבו גוש

כנס "שמאל והעיר הגדולה" בתל אביב

דיו - חינוך - תחבורה - סביבה - דמוקרטיה עירונית
יום שני, 8.5, בשעה 18:30, "רדינג", אלנבי 43

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

תערוכה

"דרך המשי" / עמרי אלורו

אוצרת: שי-לי הורודי

הפתיחה ביום חמישי, 4.5, בשעה 20:00
שעות גלריה: שישי-שבת 11:00-14:00; נעילה ב-27.5

הופעה

סטנד-אפ - דניאל ויינברג

יום שלישי, 9.5, בשעה 20:30; חימום: אלכס חודיאקוב

חודש מאי במועדון הקולנוע בימי חמישי

"סיעור-מוחות" / דאגלס טרומבל

11.5 בשעה 20:00; מרצה: דורון פייסיק

"ריטה סו ובוב גם הוא" / אלן קלארק

18.5 בשעה 20:00; מרצה: מושון סלמונה

"פוליגרף" ו"סמירה" / סמירה סרייה

23.5 בשעה 20:00, בהשתתפות הבמאית

מאות מפגינים יהודים וערבים, בהם חברי מק"י, חד"ש, בנק"י ומאבק סוציאליסטי ואוהדי הפועל ת"א השתתפו השבוע (1.5) בצעדת האחד במאי בתל אביב-יפו. הצעדה יצאה מכיכר השעון כיפו והסתיימה בשדרות רוטשילד בתל אביב, שם נערכה עצרת.

מזכ"ל מק"י, עאדל עאמר, אמר בעצרת: "קיבלנו הבוקר את פניהם של הפועלים הפלסטינים שנכנסו לישראל במחסום קלקיליה. שמענו מהם על סבלם תחת הכיבוש. סבל זה יסתיים רק באמצעות מאבק ערבי-יהודי משותף. זו דרכנו. מלב תל-אביב אנחנו שולחים ברכות אחד במאי לכל העובדים והעובדות הפלסטינים בשטחים".

עו"ד מור סטולר, חברת בית נבחרה להסתדרות ומזכירת סניף ת"א של מק"י, הדגישה: "אנו דורשים לקצר את שבוע העבודה בישראל, שהוא מהארוכים ביותר בקרב המדינות הקפיטליסטיות המפותחות. אנחנו דורשים העלאת שכו ותוספת יוקר. אנחנו תובעים קביעה של תקני בטיחות עבודה מחמירים, בייחוד בענף הבנייה. כ-30,000 עובדים ועובדות בישראל נפגעים מדי שנה בתאונות עבודה משום שממשלות ישראל לדורותיהן מפקירות את חיי הפועלים".

אירועים לציון האחד במאי נערכו השבוע ברחבי הארץ. הצעדה המרכזית לציון האחד במאי נערכה ב-29.4 בנצרת (ר' עמ' 3). בכפר יאסיף שבגליל המערבי הפגינו רבים ב-1.5. בירושלים הפגינו הקומוניסטים ופעילי חד"ש מול בניין המשכיר הישן במרכז העיר, תחת הכותרת "ירושלים דורשת עבודה בטוחה לכולם". "מוכרחים לשם סוף לתאונות העבודה ולמגפת התחלואה התעסוקתית ולהקים רשות יחידה וחזקה למאבק בתאונות העבודה", מסרו המארגנים.

טייבה: מחאה בעקבות רצח אם וילדיה

בראיה מסארווה, תושבת טייבה, ושני ילדיה הקטנים נרצחו השבוע (30.4) בעת שישנו בביתם. החשוד ברצח הוא בעלה, מוחמד מסארווה. מאז תחילת השנה הגיע מניין הנרצחים בחברה הערבית ל-64 קורבנות. ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש) מסרה: "אין מילים לתאר את הזוועה, הכעס והכאב. זה הזמן להשמיע צעקה, אין

מודיעים בצער שהלכה מאיתנו

הפעילה הפוליטית והחברתית המסורה

האלה אחמד

ומשתתפת באבל המשפחה

סניף טמרה של מק"י

תנועת נשים דמוקרטיות בישראל (תנד"י)

מודיעה בצער עמוק על מותה של

הפעילה החברתית וחברת מזכירות התנועה

האלה אחמד

ומשתתפת באבל המשפחה

השבוע באתר "זו הדרך"

מת האסיר שובת הרעב עדנאן ח'דר, ח"כ
עודה דורש תקציבים למחקר מדעי, 29
הרוגים בתאונות עבודה מאז תחילת השנה, ועוד...

zoha.org.il

ח"ד 26205, ת"א 6126102, מל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

אתר זו הדרך zoha.org.il מק"י: maki.org.il info@maki.org.il